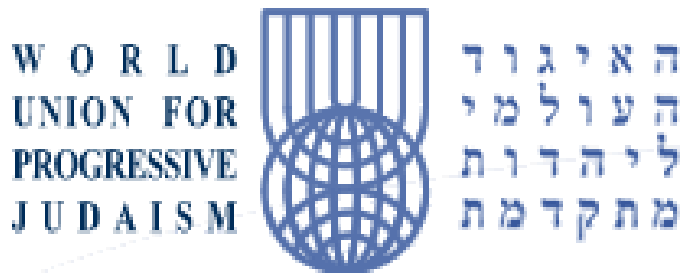

5774

Torah from Around the World

אם אין קמה אין תורה ואם אין תורה אין קמה

Alles is voorzien, en vrijheid is gegeven. De wereld wordt geoordeeld met goedheid. En alles naar de meerderheid van goede daden. En sommigen zeggen: We weten niet hoe de daden worden geteld.

(Spreuken over de Fundamenten [Pirké Avot] 3:15, uitgave Amphora Books)

Sjabbat 7 december 2013 / 4 tewet 5774: Wajigasj, Beresjiet [Genesis] 44:18 – 47:27

Tanach: blz. 94 - 101

Haftara: Jechezkel [Ezechiël] 37:15-28

Tanach: blz. 1115 - 1116

Commentaar: Rabbi Edgar Nof, Haifa.

Vertaler: Rachel Reedijk

[Het Engelse origineel](#)

Een andere benadering van moed en vrede

Wajigasj is de elfde en tevens laatste sidra in het boek Beresjiet [Genesis]. Het verhaal begint en eindigt met twee heel belangrijke ontmoetingen: eerst tussen Joseef en Jehoeda, een weerzien van twee broers; daarna tussen Jaäkov en Joseef, vader en zoon.

Beide ontmoetingen zijn complex en hebben een emotionele lading. De confrontatie tussen Joseef en zijn vader kan worden samengevat in een dramatische pasoek: „Joseef (spande) zijn wagen in en reed daar naartoe, zijn vader Jisraëel tegemoet. Toen hij eindelijk voor zijn vader stond, viel hij hem om de hals en huilde langdurig.” (Beresjiet 46:29)

In de Middeleeuwen leidde dit tot een dispuut tussen Tora-commentatoren: wie viel wie om de nek? Wie huilt hier, Joseef of Jaäkov?

De kloof tussen de generaties, tussen twee leiderschapstijlen, is intrigerend en een onderwerp dat zich uitstekend leent voor discussie of nader onderzoek. Ik wil mij nu echter beperken tot het begin van onze sidra, waar de cruciale ontmoeting plaatsvindt tussen twee broers en leiders – Jehoeda, zoon van Lea, en Joseef, zoon van Rachel.

Sidra Wajigasj begint met de woorden: „Jehoeda deed een stap naar voren (...)” (Beresjiet 44:18). Volgens onze wijzen in de Midrasj-literatuur, benaderde Jehoeda Joseef met emotioneel geladen retoriek om zijn doel te bereiken. Er staat bijvoorbeeld: „De woorden van Jehoeda waren voor iedereen aanvaardbaar toen hij met Joseef sprak.” (Genesis Rabbah 93:3) En: „Jehoeda week niet van Joseef’s zijde totdat hij alle vragen beantwoord had, en zijn hart begreep.” (Genesis Rabbah 93:4)

De interpretaties volgend, en kijkend naar de openingswoorden in sidra Wajigasj („hij deed een stap naar voren”), stellen we de voor de hand liggende vraag: Hoe en op welke manier benaderde Jehoeda zijn broer Joseef?

In de mooie midrasj in Genesis Rabbah worden door onze Tannaïtische wijzen diverse verklaringen gesuggereerd voor de term ‘wajigasj’ (hij kwam naar voren’, red.), zoals: „*de taal van vrede, woorden van medeleven, de taal van het offer, berispende woorden, of onderzoekende taal.*” (Genesis Rabbah 93:7)

Het grote meningsverschil tussen de geleerden in de Midrasj wordt duidelijk in de verschillende opvattingen van rabbi Jehoeda, rabbi Nechemia, de meeste andere rabbijnen en rabbi Eleazar. En wel als volgt: „Toen stapte Jehoeda op hem (Joseef) af”. Rabbi Jehoeda zegt, dit is oorlogstaal. Rabbi Nechemia zegt: het zijn woorden van verzoening. De (andere) rabbijnen zeiden, het is de taal van het gebed. Rabbi Eleazar hakte de knoop door: Ik kom, als er sprake is van oorlog, ik kom als er sprake is van verzoening, ik kom als er sprake is van gebed. (Genesis Rabbah 93:6).

Volgens rabbi Jehoeda was het zo dat Jehoeda, toen hij Joseef, de zoon van Jaäkov, benaderde, hij dit deed om op een of andere wijze een conflict uit te lokken. (Misschien ging het erom wie leiding mocht geven aan de Israëlieten: de zoon van Lea of de zoon van Rachel of, tenslotte, het koninkrijk Jisraeel in het Noorden of het koninkrijk Juda in het Zuiden). Volgens de opvatting van Rabbi Nechemia was Jehoeda’s houding tegenover Joseef er een van verzoening.

Volgens de Wijzen benaderde Jehoeda niet Joseef, maar moeten we het eerder zien als een gebed tot God. Hij gebruikte woorden van gebed om het conflict op te lossen. (De visie van rabbi Eleazar aan het eind van de midrasj is overigens een hele interessante, omdat hij een balans probeert te vinden tussen de drie eraan voorafgaande opvattingen).

Het is opmerkelijk dat in de haftara bij sidra Wajigasj, een tekst uit het boek Jechezkeel [Ezechiël], geschreven staat: „*Mensenkind, neem een stuk hout en schrijf daarop, 'Voor Jehoeda, en de Jisraëlieten die bij hem horen'. Neem dan nog een stuk hout en schrijf daarop, 'Voor Joseef – dat is het stuk hout van Efrajim – en heel het volk van Jisraël dat met hem verbonden is'.*” (Jechezkeel 37:16). De profeet probeert het volk Jisraël te verenigen, de joden uit het koninkrijk Juda en de overgebleven joden uit het koninkrijk Jisraël (Joseef) weer samen te brengen.

Volgens de woorden van de profeet Jechezkeel kunnen we pas dan verlossing verwachten als de eenheid van het joodse volk een feit is. Dit zal zich in twee stadia voltrekken: eerst als Jisraël [het joodse volk, red.] veilig gevestigd is in het Land [Eretz Jisraël, red.], en uiteindelijk wanneer vrede en heiligheid zullen heersen op aarde.

Wij leven in benarde tijden. Het zijn geen gemakkelijke tijden voor joden die ervoor kozen om in Eretz Jsraël te gaan wonen, in ons soevereine thuisland. Politieke beslissingen, toespraken en claims die gemaakt worden door onze wetgevers en volksvertegenwoordigers, in de

Knesset en in de regering, laten de uiteenlopende opvattingen zien, die vandaag de dag bestaan bij het joodse volk over het oplossen van complexe conflicten en meningsverschillen.

Wij allen die de toekomst van het joodse volk, in Israël en wereldwijd, aan het hart gaat, vragen ons af wat de juiste aanpak is van de vele conflicten, zowel intern als met onze burens in het Midden-Oosten. En, niet minder belangrijk is naar mijn bescheiden mening de vraag hoe wij met elkaar communiceren als broeders en zusters van verschillende denominaties: seculier en Reform, Progressief en Neo-orthodox, Liberaal-joods en chassidisch, wonend in Israël of in de diaspora.

In de afgelopen vijftien jaar heb ik mij onophoudelijk ingespannen voor het creëren van bruggen van hoop tussen de verschillende inwoners van Haifa: door het organiseren van interreligieuze gebedsdiensten; het bestuderen van de Bijbel, samen met christelijke Arabieren; het organiseren van voetbalwedstrijden ten behoeve van de vrede met joodse en islamitische kinderen; het ontwikkelen van een dialoog met onze Druzische burens; het kweken van begrip tussen joden uit de verschillende stromingen; en door het werken aan tikkoen olam-projecten voor behoeftigen en achtergestelden.

Ik hoop dat we zullen leren van de woorden van wijsheid van de profeten en van de wijzen van Israël en dat wij die in vervulling laten gaan. Dat we de juiste weg van Jehoeda, de zoon van Jaäkov, zullen volgen, dat wil zeggen aan de ene kant, moedig genoeg zullen zijn om de pijnlijke kwesties onder ogen te zien, en aan de andere kant wijs genoeg om verzoening en vrede te zoeken en na te streven. Mogen wij ons allen verenigen in het bidden voor een betere toekomst, voor ons en voor onze kinderen, voor vrede in Israël en in de gehele wereld. Amen. *Ken jehie ratzon* – moge dat Gods wil zijn.